

การพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Leadership Development of Tribal Youth and Highland Ethnic on The Philosophy of Sufficiency Economy

สิงหา แซ่ต้ง¹, เกตุมณี มากมี¹, ลำเนา หมั่นแจ่ม¹, จรีพร นาคลัมฤทธิ์¹

Singha Seatueng¹, Katemanee Markmee¹, Somnao Muenchaem¹, Jareeporn Naksamrit¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง และ 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยจึงใช้รูปแบบการวิจัยและการพัฒนา โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอน 1) การกำหนดองค์ประกอบภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงโดยการศึกษาเชิงลึก โดยการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 25 คน 2) การสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง กำหนดศึกษาวิจัยภาคสนามโรงเรียนสาธิตการเรียนรู้อสมเด็ญฯ วิทยาลัยโพธิวิชชาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอำเภอมะแม่ม จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเลือกแบบเจาะจง จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้คือ 1) คู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชน 2) แบบวัดภาวะผู้นำได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 3) การสังเกตแบบมีโครงสร้าง และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมกับวิถีชีวิตชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และการเป็นต้นแบบในการสร้างชุมชน 2) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชน ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 3 ประเด็น คือ (1) การพัฒนาเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงมีส่วนร่วมกับวิถีชีวิตชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) การสร้างความเข้มแข็งทางภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง และ (3) การขับเคลื่อนเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงให้เป็นต้นแบบของการสร้างองค์ความรู้ภาคชุมชน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, เยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of this research were 1) to study and analyze the leadership components of tribal and highland ethnic youths and 2) to create a model of leadership development of tribal and the highland ethnic youths. Therefore, the researchers utilized research and development methodology in order to divide this study into two stages. The first stage was the study of formulating leadership components of the tribal and highland ethnic youths through an in-depth study in which five experts were interviewed and focus group discussion was also conducted with 25 experts. The second stage was to create a model of leadership development of the

¹บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

¹Graduate School Chiang Mai Rajabhat University

tribal and highland ethnic youths. In this stage, the field study was conducted to collect data from Somdejya Learning Community Demonstration School, Mae Chaem District, Chiang Mai Province. The purposive sampling was also used to select 20 samples. The research instruments used in this stage were 1) leadership development guide for youths, 2) a leadership assessment questionnaire, whose liability was .96, 3) structured observation, and 4) a satisfaction questionnaire, whose reliability was .97. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results of this study showed that 1) the leadership components of the tribal and highland ethnic youths consisted of participating in community lifestyle based on the philosophy of sufficiency economy, conservation of culture and local wisdom, and being a role model for other communities, 2) With regard to the model of leadership development, the study found that there were three models that were created and developed: (1) the development of the youths who participated in the community lifestyle according to the philosophy of sufficiency economy, (2) strengthening local wisdom for the youths, and (3) driving the youths to be a role model of formulating body of knowledge at a community level.

Keywords: Leadership, Tribal and Highland Ethnic Youths, Philosophy of Sufficiency Economy

บทนำ

สถานศึกษาในพื้นที่สูงเป็นสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์ต่างๆ ได้แก่ กะเหรี่ยง (ปกากะญอ) ม้ง (เมว) เมี่ยน (เย้า) อาข่า (อิก้อ) ลีซู (ลีซอ) ลาหู่ (มูเซอ) ลัวะ ถิ่น ชมุ และ มลาบรี (ตองเหลือง) ตลอดจนชนกลุ่มน้อยอื่น เช่น ปะหลอง ตองสัว จินฮ้อ ตลอดจนไทยใหญ่ ไทยลื้อที่มีความยากลำบากในการจัดการศึกษามีการเดินทางค่อนข้างลำบากสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนมีความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ และการดำรงชีวิต ซึ่งการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์ต่าง ๆ ยังต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ สิ่งเหล่านี้ทำให้การพัฒนาเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์เป็นไปได้อย่างยากลำบากและยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

การพัฒนาเยาวชนเป็นการลงทุนสูงเนื่องจากเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์มีขนบธรรมเนียมประเพณีและสังคมที่แตกต่างตามลักษณะเผ่าพันธุ์และความเชื่อ อีกทั้งมีความแตกต่างกันในด้านภาษาพูดและการแต่งกาย นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของชุมชนพื้นที่สูงเพราะเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์เคยชินกับภาษาถิ่นเป็นการยากที่จะเข้าใจภาษาไทยเนื่องจากขาดประสบการณ์จึงทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจึงต้องใช้แรงงานเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ผู้ปกครองไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียน ทำให้เรียนลอยต่องหาที่เพาะปลูกไหมเยาวชนจึงต้องอพยพติดตามผู้ปกครอง (ขจิตถัย บุรุษพัฒน์, 2528)

ดังนั้นเพื่อให้เยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์ดำรงและพัฒนาวิถีวัฒนธรรม ด้านการพัฒนาสังคมให้มีความก้าวหน้า ความเสมอภาค และความยุติธรรม และการสืบต่อความเป็นเอกราชของชาติให้ไปสู่เป้าหมายสร้างสรรค์แสดงออกถึงความสามารถโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต คิดดี ทำดี และนำความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อตนเองและส่วนรวม สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตัวเองและผู้อื่นช่วยกัน สร้างสรรค์ชุมชน

ให้ได้อยู่ โดยใช้ความรู้ที่ได้มาให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนมีการแสดงออกที่ดีในด้านต่าง ๆ ที่จะทำให้เยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เยาวชนอื่นๆ เยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์ควรมีลักษณะความเป็นผู้นำที่ต้องแสวงหาการพัฒนาความรู้และมีความตระหนักถึงภาวะความเป็นผู้นำทั้งในชุมชนของตนเองและต่อสังคมภายนอก ต้องมีการร่วมกันทำงานอย่างร่วมมือร่วมพลังนำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกันการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตลอดจนการมีความสัมพันธ์และความเกี่ยวข้องต่างๆ ระหว่างเยาวชนด้วยกันเอง รวมไปถึงความสามารถของเยาวชนทั้งการทำการกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนโดยปราศจากการใช้อิทธิพลในการกระตุ้นชักจูงเพื่อนเยาวชนด้วยกันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนไปสู่เป้าหมายร่วมกัน (Steers, 1977)

จากแนวคิดดังกล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสนใจการพัฒนาเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในสถานศึกษาบนพื้นที่สูงให้มีภาวะผู้นำ โดยการนำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับการพัฒนาเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์ให้เป็นผู้นำต้นแบบที่สมบูรณ์ในการดำเนินชีวิตตามวิถีชีวิตของชุมชนและแนวทางสัมมาชีพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีความพร้อมในการที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เป็นกำลังสำคัญในการที่จะขับเคลื่อนพัฒนาชุมชนและประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าทัดเทียมประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนและนานาชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเชิงลึกภูมิสังคมชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 การสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำของชนเผ่า การสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชน หรือปราชญ์ชาวบ้าน ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 5 คน มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคือ 1) เป็นบุคคลตัวอย่างหรือปราชญ์ชาวบ้านที่ได้รับการยกย่องในการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนต้นแบบ 2) ผู้นำชุมชนบนพื้นที่สูงได้รับรางวัลและการยกย่องให้เป็นผู้นำชุมชนดีเด่น โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับประเทศ และ 3) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนบนพื้นที่สูงและประสบความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นแนวทางในการศึกษาข้อมูลเชิงลึกประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อนำไปสู่การจัดสนทนากลุ่ม

ขั้นที่ 2 การจัดสนทนากลุ่ม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงโดยกำหนดคัดเลือกจากหมู่บ้านที่สัมภาษณ์ข้อมูลในขั้นที่ 1 ประกอบด้วย 1) บ้านหนองเต่า ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วัง จังหวัดเชียงใหม่ 2) บ้านหินลาดใน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย 3) บ้านขุนกลาง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ 4) บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ และ 5) บ้านแม่หล ตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ หมู่บ้านละ 5 คน มีเกณฑ์ในการพิจารณา คือ 1) ผู้นำหมู่บ้าน หรือ 2) ชาวบ้านที่เต็มใจในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย รวมทั้งสิ้น 25 คน ใช้แบบสนทนากลุ่มแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาไปสู่ข้อสรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการ 4 ขั้น โดยดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างคู่มือการพัฒนภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำข้อสรุปที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นกรอบแนวทางในการสร้างคู่มือการพัฒนภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของคู่มือการพัฒนภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้แบบวัดความสอดคล้องของคู่มือการพัฒนภาวะผู้นำของเยาวชนเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยขององค์ประกอบคู่มือเป็นการยืนยันข้อมูล รายละเอียดและวิธีการดำเนินการอีกครั้งจากผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 3 การฝึกอบรมการพัฒนภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำคู่มือการพัฒนภาวะผู้นำของเยาวชนที่ได้นำไปฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการกับนักเรียนโรงเรียนสาธิตการเรือนรัฐสมเด็จย่า วิทยาลัยโพธิวิชชาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 20 คน ตลอดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) คู่มือการพัฒนภาวะผู้นำของเยาวชน 2) แบบวัดภาวะผู้นำเป็นการตรวจสอบสมรรถนะด้านการเป็นผู้ผู้นำอันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนรวมถึงพฤติกรรมความสามารถในการนำด้านต่างๆ จำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยนำข้อคำถามหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) (พิสนุ พงศ์ศรี, 2549) ได้คุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป ทุกข้อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบวัดภาวะผู้นำโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 3) แบบการสังเกตแบบมีโครงสร้างโดยวิทยากรจำนวน 8 คน เพื่อประเมินพฤติกรรมการแสดงถึงภาวะผู้นำในการทำกิจกรรมของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมการพัฒนภาวะผู้นำของเยาวชน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีอยู่ 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับชั้น และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม จำนวน 10 ข้อ ผู้วิจัยนำข้อคำถามหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องได้คุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไปทุกข้อ ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97

วิธีการรวบรวมข้อมูล 1) นักเรียนทดสอบก่อนฝึกอบรมโดยใช้แบบวัดภาวะผู้นำ 2) ดำเนินการฝึกอบรมตามคู่มือการพัฒนา ตลอดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 3) นักเรียนทดสอบหลังฝึกอบรมโดยใช้แบบวัดภาวะผู้นำฉบับเดียวกับก่อน

ฝึกอบรม 4) นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมการพัฒนา ภาวะผู้นำ การวิเคราะห์ข้อมูล 1) เปรียบเทียบ ภาวะผู้นำก่อนและหลังการฝึกอบรม ใช้สถิติ t-test แบบ Dependent samples (ภัทรพร เกษสังข์, 2549) 2) การศึกษาความ พึงพอใจต่อการฝึกอบรมใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงหลังจากการฝึกอบรมการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง ได้มอบหมายให้นักเรียนที่เป็นก ลุ่มตัวอย่างจัดทำโครงการอย่างน้อย 1 โครงการในการพัฒนาชุมชนของตน กำหนดระยะเวลา 1 เดือน ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ครู ที่ปรึกษาโครงการและตัวแทนประชาชนในชุมชนที่นักเรียนทำโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสำรวจโครงการ เป็นการนำคุณสมบัติที่สำคัญๆ ของโครงการมาเป็น กรอบความคิดของการประเมินพิจารณาให้สอดคล้องเชื่อมโยงกันคือ การพัฒนาข้อเสนอโครงการและรับผิดชอบการดำเนิน งานของโครงการ โดยประเมินใน 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านความเข้มข้นของโครงการ (2) ด้านความมั่นคงแน่วแน่ต่อ โครงการ (3) ด้านความสอดคล้องเชื่อมโยง (4) ด้านความเกี่ยวข้องของชุมชน และ (5) ด้านประสิทธิผลของโครงการการให้ คะแนนตั้งแต่ 0-5 คะแนนการประเมินโดยการวัดระดับคุณภาพข้อเสนอโครงการแต่ละด้านประกอบด้วยระดับคุณภาพข้อเสนอ โครงการไม่ดี (0 - 5 คะแนน) พอใช้ (6 - 10 คะแนน) ปานกลาง (11 - 15 คะแนน) ดี (16 - 20 คะแนน) และดีมาก (21 - 25 คะแนน) และ 2) แบบประเมินผลการดำเนินงานโครงการ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มากน้อยเพียงใด ประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลของการใช้ทรัพยากรและการบริหารจัดการโครงการ รวมถึงประเมินเพื่อหา ความคุ้มค่า คุณค่า หรือความยั่งยืนของโครงการ การให้คะแนนตั้งแต่ 0-5 คะแนน การประเมินวัดระดับผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัด (คะแนนเต็ม 30 คะแนน) (1) ผลสัมฤทธิ์ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย (0 - 6 คะแนน) (2) ผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเป้าหมาย (7 - 12 คะแนน) (3) ได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย (13 - 18 คะแนน) (4) ผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเป้าหมาย (19 - 24 คะแนน) และ (5) สามารถ เป็นต้นแบบได้และต่อเนื่องยั่งยืน (25 - 30 คะแนน) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการร้อยละ

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก สามารถนำมาสรุปผลเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำของเยาวชนดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมกับวิถีชีวิตชุมชน ประกอบด้วย 1) การดำเนินชีวิตตามวิถีชีวิตชุมชน 2) การมีจิตอาสา และ 3) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

1.2 การอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) การอนุรักษ์วัฒนธรรมชนเผ่าและชาติพันธุ์ 2) การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม และ 3) ความภาคภูมิใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรม

1.3 การเป็นต้นแบบในการสร้างชุมชน ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) การ ประกอบอาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม และ 3) การเป็นต้นแบบของการสร้างองค์ ความรู้ให้กับชุมชน

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 ผลการสร้างคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีรายละเอียดดังนี้

วิสัยทัศน์ ผู้นำเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนบ้านเกิดสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ 1) เสริมสร้างเยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) พัฒนาและเสริมสร้างเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา และมีทักษะชีวิต 3) สร้างเสริมให้เยาวชนมีความรักชาติและมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 4) เสริมสร้างเยาวชนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะมุ่งทำประโยชน์สร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และ 5) เสริมสร้างเยาวชนให้มีจิตสำนึกในการเลือกบริโภคสิ่งใหม่โดยไม่ทิ้งสิ่งเก่า หนักเอาเบาสู้และรู้พึ่งตนเอง

เป้าประสงค์หลัก 1) มีความซื่อสัตย์ สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งกาย วาจา ใจ 2) มีวินัย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม 3) ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 4) อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีเพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข 5) มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การทำงาน ด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย 6) รักความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และ 7) มีจิตอาสา หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจกระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน

ค่านิยม ใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเอง (Lifelong learning) ค้นพบตัวเอง (Self-Discovery) เน้นทักษะชีวิต (Life Skills) มีภาวะผู้นำ (Leadership) และ มีจิตอาสา (Service Mind)

ประเด็นการพัฒนา ประกอบด้วย

1) การพัฒนาเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงมีส่วนร่วมกับวิถีชีวิตชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการพัฒนาภายใต้ประเด็นการพัฒนาประกอบด้วย การพัฒนาและเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามวิถีชีวิตชุมชน (2) เสริมสร้างทัศนคติให้มีจิตอาสาทำงานเพื่อประโยชน์ต่อผู้อื่น ชุมชน และสังคม พัฒนาและส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2) การสร้างความเข้มแข็งทางภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงหลักการพัฒนาภายใต้ประเด็นการพัฒนาประกอบด้วย (1) เสริมสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาชนเผ่าและชาติพันธุ์ (2) เสริมสร้างทัศนคติการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม และ (3) เสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนล้านนาที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

3) การขับเคลื่อนเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงให้เป็นต้นแบบของการสร้างองค์ความรู้ภาคชุมชนหลักการพัฒนาภายใต้ประเด็นการพัฒนาประกอบด้วย (1) ส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น (2) เสริมสร้างเจตคติที่ดีตามแนวทางสัมมาชีพ และ (3) เสริมสร้างกระบวนการต้นแบบให้กับเยาวชนเป็นต้นแบบของการสร้างองค์ความรู้ภาคชุมชน

2.2 ผลการตรวจสอบคู่มือการพัฒนาก้าวหน้าของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนเห็นด้วยกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์หลัก ค่านิยม ประเด็นการพัฒนา และหลักการพัฒนาภายใต้ประเด็นการพัฒนา

2.3 ผลการฝึกอบรมการพัฒนาก้าวหน้าของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.1 ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบสมรรถนะด้านการเป็นผู้นำก่อนและหลังการพัฒนา

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง

ผลสัมฤทธิ์	คะแนนรวม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	ΣD	ΣD^2	t-test
ก่อนการพัฒนา	268	13.40	3.01	44.67	189	1987	12.995**
หลังการพัฒนา	457	22.85	2.20	76.17			

หมายเหตุ : ** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนพัฒนาของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ย 13.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.01 และคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังพัฒนาของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ย 22.85 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.20 เมื่อนำคะแนนผลสัมฤทธิ์มาเปรียบเทียบโดยใช้สถิติ t-test พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้

2.3.2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์ผลแยกเป็นบุคคล

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและร้อยละของพฤติกรรมแสดงถึงภาวะผู้นำของเยาวชนในระหว่างการพัฒนาจำแนกเป็นรายบุคคล

ผู้เข้ารับการอบรม	คะแนนที่แสดงถึงภาวะผู้นำรวม	คะแนนเฉลี่ยแสดงถึงภาวะผู้นำ	ร้อยละ	ระดับ
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 1	227	28	70	ดี
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 2	254	32	80	ดี
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 3	242	30	75	ดี
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 4	230	29	73	ดี
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 5	255	32	80	ดี
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 6	244	31	78	ดี
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 7	263	33	83	ดีมาก
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 8	241	30	75	ดี
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 9	252	32	80	ดี
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 10	253	32	80	ดี
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 11	278	35	88	ดีมาก
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 12	279	35	88	ดีมาก
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 13	260	33	83	ดีมาก

ผู้เข้ารับการอบรม	คะแนนที่แสดงถึงภาวะผู้นำรวม	คะแนนเฉลี่ยแสดงถึงภาวะผู้นำ	ร้อยละ	ระดับ
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 14	287	36	90	ดีมาก
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 15	269	34	85	ดีมาก
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 16	267	33	83	ดีมาก
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 17	273	34	85	ดีมาก
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 18	267	33	83	ดีมาก
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 19	275	34	85	ดีมาก
ผู้เข้ารับการอบรม คนที่ 20	276	35	88	ดีมาก
รวม	5192	649		
ค่าเฉลี่ย	260	32		
ร้อยละ		80		

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าในขณะอบรมการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อวิเคราะห์เป็นรายบุคคล พบว่า มีนักเรียนที่มีพฤติกรรมแสดงถึงภาวะผู้นำ อยู่ในระดับดีมาก จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 มีพฤติกรรมแสดงถึงภาวะผู้นำระดับดี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00

2.3.3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความพึงพอใจของเยาวชนต่อการฝึกอบรม

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (n = 20)			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ความเหมาะสมของจำนวนโครงการ/โครงการ/กิจกรรม	4.40	.68	มาก	8
2. โครงการ/โครงการ/กิจกรรมครอบคลุมการพัฒนาภาวะผู้นำ	4.50	.60	มากที่สุด	6
3. ความเหมาะสมของวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ	4.75	.44	มากที่สุด	1
4. ความสอดคล้องของวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำและผลการเรียนรู้	4.55	.51	มากที่สุด	4
5. โครงการ/โครงการ/กิจกรรมสะท้อนให้เห็นการพัฒนาภาวะผู้นำ	4.60	.50	มากที่สุด	3
6. โครงการ/โครงการ/กิจกรรมมีความชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย	4.30	.57	มาก	9
7. ความเหมาะสมของระยะเวลา	4.25	.63	มาก	10
8. โครงสร้างการฝึกอบรมสามารถนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาภาวะผู้นำเยาวชน	4.65	.48	มากที่สุด	2

ตารางที่ 3 (ต่อ) แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความพึงพอใจของเยาวชนต่อการฝึกอบรม

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (n = 20)			
		S.D.	แปลผล	ลำดับ
9. การฝึกอบรมมีความสอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน	4.45	.60	มาก	7
10. การฝึกอบรมมีประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.55	.68	มากที่สุด	4
รวม	4.50	.37	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 พบว่าระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการฝึกอบรมภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.37 จำแนกเป็นรายข้อพบว่า ความเหมาะสมของวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โครงสร้างการฝึกอบรมสามารถนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาภาวะผู้นำเยาวชน มีค่าเฉลี่ย 4.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.48 อยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุด สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความเหมาะสมของระยะเวลา มีค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 อยู่ในระดับคุณภาพมาก

2.4 ผลการสะท้อนผลการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง พบว่าคุณภาพข้อเสนอโครงการของนักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 101 - 125 คะแนน เห็นสมควรให้ดำเนินงานโครงการ และโครงการของนักเรียนทุกกลุ่มที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง ส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 25-30 สามารถเป็นต้นแบบได้

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พอจะสรุปผลได้ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมกับวิถีชีวิตชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การดำเนินชีวิตตามวิถีชีวิตชุมชน การมีจิตอาสา และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรินทร์ ภูสิงห์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี หลักการจัดตั้งยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการสร้างเครือข่าย หลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ภายใต้เงื่อนไขการมีความรู้และคุณธรรม สอดคล้องกับภูมิสังคม และโรงเรียนต้องเป็นองค์แห่งการเรียนรู้เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีมาตรฐานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลำเนา หมีนแจ่ม (2555) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูง ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูง พบว่า การเป็นแบบอย่างที่ดีมีความสัมพันธ์กับการสร้างแรงบันดาลใจมากที่สุด รองลงมาเป็นความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างแรงบันดาลใจ กับการสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วมและระหว่างการเป็นแบบอย่างที่ดี กับการสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ โยธาพิทย ศรีประไพ อุดมละมุล ชูลพิภกร มาไซ มารูยี้ รานิง ดาเรต ชูยก และ ริดวาน ดาหะมิ (2555) ได้ศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเน้นการสร้างความรักในชนบทนิยมประเพณี ควบคู่กับหลักศาสนา ปลูกฝังให้เยาวชนมีระเบียบวินัย รักประเทศชาติ มีจิตอาสา สร้างความร่วมมือกับองค์กรศาสนา

2) การอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย การอนุรักษ์วัฒนธรรมชนเผ่าและชาติพันธุ์ การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม และความภาคภูมิใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประเวศ วะสี (อ้างใน อุดมพร อมรธรรม, 2549) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย

3) การเป็นต้นแบบในการสร้างชุมชน ประกอบด้วย ความสามารถในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การประกอบอาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม และการเป็นต้นแบบของการสร้างองค์ความรู้ให้กับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมบัติ โยธาทิพย์ และคณะ (2555) ได้ศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากการเข้าใจตัวเองแล้วเชื่อมโยงสู่สังคม ทำให้เยาวชนมีพัฒนาการอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนขององค์กรต่างๆ ในชุมชน เยาวชนได้ร่วมตัวกันเป็นกลุ่มแกนนำเยาวชนและจัดทำโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองและชุมชน

2. ผลการวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการสร้างคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.1 การพัฒนาเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงมีส่วนร่วมกับวิถีชีวิตชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาและเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปรียานุช พิบูลสราวุธ (2549) แนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และสอดคล้องกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2559) เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยสถานศึกษาควรตั้งเป้าให้เกิดการจัดการศึกษาตามแนวทางของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสอดแทรกเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้

2.1.2 การสร้างความเข้มแข็งทางภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง สร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาชนเผ่าและชาติพันธุ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชนินฐา กมลวัฒน์ (2542) การพัฒนาเด็กและเยาวชนจะเป็นผู้มีพลังในการผลิต เป็นผู้ที่จะสืบสานวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี เผ่าพันธุ์ และความ เป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นวัยที่มีศักยภาพ มีความสามารถสูงทั้งทางด้านร่างกาย และสติปัญญา มีคุณธรรมและจิตสำนึกที่รวมรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ

2.1.3 การขับเคลื่อนเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงให้เป็นต้นแบบของการสร้างองค์ความรู้ภาคชุมชน สร้างกระบวนการทัศน์ให้กับเยาวชนเป็นต้นแบบของการสร้างองค์ความรู้ภาคชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2559) โรงเรียนและชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งด้านวัตถุ สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และรวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ มาเป็นข้อมูลในการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน และเห็นคุณค่าของการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

2.2 ผลการตรวจสอบคู่มือการพัฒนากะบวนผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์ในพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการตรวจสอบคู่มือการพัฒนากะบวนผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง ผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนเห็นด้วยกับประเด็นการพัฒนาและหลักการพัฒนายาใต้ประเด็นการพัฒนาที่มีความสัมพันธ์ความสอดคล้องกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระราชรัตนมงคล (2554) ได้ศึกษา การพัฒนาการฝึกอบรมวิธีสอนศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของพระสอนศีลธรรมตามโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ปฏิบัติงานสอนได้ผลจริง ผู้เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องและมีความเหมาะสมทั้งด้านระยะเวลา ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรม ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลสามารถนำไปใช้เป็นการฝึกอบรม

2.3 ผลการฝึกอบรมการพัฒนากะบวนผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์ในพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการใช้ชุดแบบทดสอบวัดภาวะผู้นำของหลักสูตรการพัฒนากะบวนผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์ในพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระราชรัตนมงคล (2554) ได้ศึกษา การพัฒนาการฝึกอบรมวิธีสอนศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของพระสอนศีลธรรมตามโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ ผลการทดลองพบว่าหลังการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนทดสอบความรู้เพิ่มขึ้น มากกว่าก่อนการฝึกอบรม

2.3.2 ผลการสังเกตแบบมีโครงสร้างเป็นการสังเกตแบบมีโครงสร้างแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อใช้ในการสังเกตสภาพและภูมิสังคม สังเกตคุณลักษณะ สังเกตบรรยากาศ และพฤติกรรมในการทำกิจกรรมของเยาวชนการสังเกตเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง แสดงออกถึงภาวะผู้นำสูงและมีแนวโน้มจะเป็นผู้นำกลุ่มระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 55 นักเรียนมีพฤติกรรมแสดงถึงภาวะผู้นำในการทำกิจกรรมของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวราภรณ์ (2550) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนากะบวนผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ผู้เข้าอบรมหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนากะบวนผู้นำเหนือผู้นำมีภาวะผู้นำสูงก่อนการทดลอง และเป็นไปในทิศทางเดียวกับแนวคิดของ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2559) การที่จะพัฒนาเยาวชนให้มีภาวะผู้นำควรได้รับการพัฒนากะบวนผู้นำรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคุณลักษณะของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในระดับกลุ่มโดยการสร้างความร่วมมือร่วมใจและมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน แต่ละคนทำสิ่งที่ตนรับผิดชอบอย่างดีที่สุดเพื่อสร้างความสำเร็จให้กับกลุ่ม เป็นองค์ประกอบที่เสมือนเสาหลักในการสร้างภาวะผู้นำกลุ่ม ทั้งนี้เพราะแต่ละคนและทุกคนในกลุ่มต่างยอมรับและไว้วางใจต่อกัน

2.3.3 ผลความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมนักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมการพัฒนากะบวนผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์ในพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่านักเรียนโดยเฉลี่ยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความเหมาะสมของวิธีการพัฒนากะบวนผู้นำ รองลงมาคือ โครงสร้างการฝึกอบรมสามารถนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนากะบวนผู้นำเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระราชรัตนมงคล (2554) ได้ศึกษา การพัฒนาการฝึกอบรมวิธีสอนศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของพระสอนศีลธรรมตามโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด

2.4 ผลการสะท้อนผลการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พอเพียง

2.4.1 ผลความเป็นไปได้ของข้อเสนอโครงการ โดยสำรวจการจัดทำโครงการเหมาะสมและสอดคล้องกับส่วนประกอบรายละเอียดและข้อมูลต่าง ๆ และคุณสมบัติสำคัญของโครงการ ประเมินคุณภาพข้อเสนอโครงการของนักเรียนทุกกลุ่ม ในภาพรวมเห็นสมควรให้ดำเนินการโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรัตนะ บัวสนธิ์ (2550) เป็นการประเมินก่อนดำเนินโครงการหรือก่อนนำโครงการไปใช้ เป็นการประเมินโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยในการตัดสินใจนำโครงการไปใช้

2.4.2 ผลการประเมินผลการดำเนินงานโครงการของนักเรียนที่เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง ผลการประเมินโครงการของนักเรียนทุกกลุ่ม หลังการดำเนินโครงการด้านกระบวนการ ด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการในภาพรวมสามารถเป็นต้นแบบได้และต่อเนื่องยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมศรี ศิริขวัญชัย (2560) ช่วงเวลาสิ้นสุดโครงการหรือประเมินระดับปลายน้ำ มุ่งเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด ประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลของการใช้ทรัพยากรและการบริหารจัดการโครงการ รวมถึงประเมินเพื่อหาความคุ้มค่า คุณค่า หรือความยั่งยืนของโครงการ

สรุป

ดังนั้นการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงควรพัฒนาพฤติกรรมของเยาวชนการกระตุ้นประสบการณ์การเรียนรู้ การตัดสินใจใช้วิธีใหม่ในการคิด ให้ความเห็นและเข้าใจถึงความต้องการของแต่ละคน สร้างสัมพันธ์ภาพและความผูกพันระหว่างกันในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน กระตุ้นให้กำลังใจเพื่อการพัฒนาตนเองให้เกิดความองอาจอย่างต่อเนื่อง สร้างแรงบันดาลใจให้อยากทำงาน ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย มุ่งเน้นการถอดรื้อจากภัยวิกฤติเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา โดยเน้นการปฏิบัติตนบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ด้วยความพอเพียง ประกอบด้วย 1) ความพอประมาณ ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น 2) ความมีเหตุผล การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ และ 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

- 1) นำการพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนชนเผ่าและชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงเสริมหลักสูตรกระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมด้านทักษะชีวิต
- 2) ส่งเสริมให้เยาวชนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม

2. ข้อเสนอแนะการทบทวนวิจัยครั้งต่อไป

การพัฒนาเยาวชนนอกจากการพัฒนาในด้านวิชาการให้เยาวชนรู้จักการคิด ส่วนด้านความเป็นมนุษยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นที่เยาวชนต้องได้รับการพัฒนาควบคู่กับการพัฒนาในด้านวิชาการ โดยมุ่งวิจัยพัฒนาให้เยาวชนได้ตระหนักและมีจิต

สำนักถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

รายการอ้างอิง

- ชนิงฐา กมลวัฒน์. (2542). องค์ประกอบที่มีผลต่อการดำเนินงานศูนย์เยาวชนตำบล (ศยต.) (การศึกษาดำเนินงานศูนย์เยาวชนตำบล). กรุงเทพฯ: กองพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- ขจิตภัย บุรุษพัฒน์. (2528). ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.
- ปรียานุช พิบูลสรารุช. (2549). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพฯ: สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- พระราชรัตนมงคล. (2554). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิธีสอนศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของพระสอนศีลธรรมตามโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยนพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิสนุ พงศ์ศรี. (2549). วิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เทียมฟ้าการพิมพ์.
- ภัทราพร เกษสังข์. (2549). การวิจัยทางการศึกษา. เลย์: คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- รัตน์ บัวสนธิ์. (2550). ทิศทางและอาณาบริเวณการประเมิน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรเทพ ภูมิภักดีพรรณ. (2550). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน. ชลบุรี: วิทยาลัยนพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาดุษฎีบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศูนย์ศึกษการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2559). เศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นจาก http://www.fisheries.go.th/cf-kung_krabaen/kkb5.html/. ค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2559.
- สมบัติ โยธาทิพย์ ศรีประไพ อุดมละมุล ชูลพิกรณ์ มาโซ มารุญกี รานิง ดาเรศ ชูยก และริตวาน ดาหะมิ. (2555). รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.ยะลา. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สมศรี ศิริขวัญชัย. (2560). แนวคิดและวิธีการทำงานเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองสร้างสรรค์. เอกสารนำเสนอ, การประชุมเชิงปฏิบัติการแนวคิดและวิธีการทำงานเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองสร้างสรรค์. 24 - 25 มิถุนายน 2560.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำเนา หมิ่นแจ่ม. (2555). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูง. เชียงใหม่. ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาภาวะผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2559). ภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น (The Transcendental Leadership). สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2559. จาก <http://suthep.crru.ac.th/>.
- สุรินทร์ ภูสิงห์. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี. มหาสารคาม. ปริญญาโทบริหารการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุดมพร อมรธรรม. (2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- Steers, R. M. (1977). *Organizational Effectiveness: A Behavior View*. California: Goodyear.